

ככל שיותר רחוק ככה יותר קרוב

שליחי חב"ד יוצאים דווקא למקומות נידחים, עם מספר קטן של יהודים, משום שהסכנה שם להתבוללות גדולה יותר ממקומות אחרים. זאת בדומה למנהיגי ישראל כמשה ושאל שנבחרו דווקא בגלל דאגתם ליחיד.

מדוע אלסקה מתחממת?

כשהשליח הרב יוסף גרינברג החליט לנסוע בשליחותו של הרבי לאלסקה, אנשים רבים חשבו שהוא השתגע. צריך לזכור שהרבי לא הורה כמעט לאף אחד לאיזה מקום לנסוע לשליחות. כבר לפני שנים רבות הרבי התבטא פעם בהתוועדות: "תיקחו את המפה ותראו היכן יש צורך בשליח ותיסעו לשם, אל תחכו להזמנות".

אמנם ישנם כמה יחידי סגולה שזכו שהרבי הורה להם במפורש לאן ללכת והיכן הוא מקומם, אך השאר פשוט מצאו את המקום בעצמם ורק אז ביקשו את הסכמתו של הרבי, וכאשר הרבי נתן את הסכמתו וברכתו ☞ זה היה סופי והם נסעו למקום שליחותם החדש.

לכן כשהוא הצהיר שהוא נוסע לאלסקה, הרבה אנשים לעגו לו, ואפילו ב-770 בבית מדרשו של הרבי הוא קיבל תגובות מגוונות בנוסח: "מדוע אתה מרחיק לאלסקה, יש יותר יהודים ברחוב אחד בברוקלין מאשר בכל אלסקה כולה". או: "אתה הולך לפתוח בית חב"ד לאסקימוסים?" "לא יהיה לך מה לעשות שם, אחרי כמה שנים תחזור לניו יורק", ועוד כהנה וכהנה

אבל כשהוא עבר במעמד חלוקת הדולרים והמזכיר אמר לרבי שהלה נוסע לשליחות באלסקה, הרבי חייך חיוך רחב ונתן את ברכתו תוך שהוא מוסיף: "תחממו את המקום שם". ואכן מאז אלסקה הולכת ומתחממת יותר ויותר, הרוחניות משפיעה על הגשמיות.

אבל לכאורה יש כאן שאלה נכונה ואמיתית: מדוע להרחיק עד אלסקה ולדאוג לכמות יהודים מצומצמת בו בזמן שאפשר לעזור להרבה יותר יהודים בניו יורק? מדוע הרבי לא הפנה את כל השלוחים דוקא לערים שיש בהם הרבה יהודים? הרי שם יש להם הזדמנות לעזור להרבה יותר יהודים מאשר בערים הקטנות שבקושי קיימים בהן יהודים, זעיר פה וזעיר שם!?

הדילמה הזאת רלוונטית ונכונה לא רק בקשר לרב ושליח, אלא לגבי כל סוג של מקצוע מועיל שעוזר לאנשים, רופא למשל, צריך להחליט באיזה מקום לגור, האם עליו לגור במקום קטן כמו ואסילה אלסקה או בניו יורק סיטי, מה הדבר הנכון ביותר לעשות? לכאורה בניו יורק הוא יכול לעזור להרבה יותר אנשים מאשר בעיירה קטנה באלסקה. אם-כן ההחלטה הנכונה צריכה לכאורה להיות שעליו להתגורר בניו יורק.

בחירתו של שאול למלך

השבוע אנו קוראים בפרשתנו על מצות מינוי מלך. מעניין להיווכח מה התורה מצפה מהמלך, מה הם הקריטריונים והתנאים שצריכים למצוא בדמות דיוקנו של המלך.

בפרשתנו מופיע תנאי אחד: המלך צריך להיות יהודי מלידה, ותו לא! איננו מוצאים שהוא צריך להיות בעל נסיון או כל תנאי אחר.

בואו ונראה מי היה המלך הראשון בעם ישראל וכיצד הוא נבחר. אנו קוראים בספר שמואל א' פרק ח', שיום אחד התקבצו ובאו זקני ישראל לפגישה חשובה עם שמואל הנביא ובמהלכה הם אומרים לו "הנה אתה זקנת . . . שימה לנו מלך". הם אמרו לו לשמואל הגיע זמנך לצאת לפנסייה וצריך למנות מישהו חדש, אנחנו רוצים מלך! שמואל נפגע, "וירע הדבר בעיני שמואל", אולם הקב"ה אמר לו: הם רוצים מלך, תן להם מלך, רק תזהיר אותם שהמלך יוציא להם את הנשמה, ועוד יבוא יום שהם יתחרטו על הצעד הזה. אך הם בכל זאת רצו מלך, ושמואל הסכים למנות מלך חדש וכך התפזרה לה האספה באותה שעה.

המשכו של הסיפור: היה איש אחד משבט בנימין בשם קיש, ולמר קיש היה בן שקראו לו שאול, "בחור וטוב" משכמו ומעלה גבוה מכל העם". יום אחד נאבדו לקיש האתונות, והוא פונה לבנו שאול ואומר לו: קח אתך את אחד הנערים ולך לחפש את האתונות. הם לקחו איתם אוכל וצידה לדרך, ויצאו לחפש את האתונות. במשך שלושה ימים הם חיפשו את האתונות והעלו חרס בידם. שאול פונה אל הנער שהתלווה אליו ואומר לו: צריך כבר לחזור, שכן עוד מעט אבא שלי יפסיק לדאוג לאתונות ויתחיל לדאוג לנו.

למשמע הדברים, אומר לו הנער המלווה: יש כאן באזור "איש אלוקים", אדם קדוש וצדיק שעוזר לאנשים, בוא ונשאל אותו, אולי יש בידו לעזור לנו למצוא את מבוקשנו. הם הגיעו למקום, פגשו כמה נערות שואבות מים בבאר, והם שאלו אותם איפה גר "הרואה". הבנות השיבו להם באריכות שרק היום הוא חזר מחוץ לעיר, לכו מהר לפני שהוא יוצא לאירוע ציבורי כלשהו.

יום אחד קודם לכן, הקב"ה גילה את אוזן שמואל: הנה מגיע אליך מחר איש מארץ בנימין, זהו האיש שאני רוצה שתמנה למלך על עם ישראל, כי זהו האיש אשר בחרתי בו.

שאול מתקרב לביתו של שמואל, ושמואל יצא לקראתו. שני האישים הללו לא נפגשו מעולם קודם לכן, ולא הכירו אחד את השני, אבל ה' אמר לשמואל בנבואה "הנה האיש אשר אמרתי". ואז שמואל אומר לשאול שהקב"ה רוצה למנות אותו למלך, ולמחרת בבוקר הוא מינה אותו למלך על ישראל.

מנהיג שאיכפת לו

עד כאן הסיפור, סיפור יפה, אולם קצת מוזר: מדוע הקב"ה היה צריך לייצר כזה סיפור מוזר ומפותל, שבהתחלה האתונות של אבי שאול יאבדו, ואז הוא יצטרך לחפש אותם במשך שלושה ימים, וכך הוא יפגוש את שמואל פנים בפנים. לכאורה הסיפור יכול היה להיות הרבה יותר פשוט, כמו שאכן אירע בשעה שה' אמר לשמואל לבחור את המלך השני של עם

ישראל, את דוד המלך, לגביו אנו קוראים בספר שמואל א, פרק ט"ז, כיצד ה' אומר לשמואל: "מלא קרנדך שמן ולך אשלחך אל ישי בית הלחמי כי ראיתי בבניו לי מלך" [הקב"ה נתן לו פשוט כתובת מדוייקת, לך לבית לחם למשפחתו של ישי, ואת אחד הבנים תמנה למלך.

גם כאן ה' היה יכול לומר לשמואל, יש כאן יהודי יקר ששמו "קיש", לך לביתו ותמנה את בנו שאול למלך, בשביל מה "לסבך את העסק"?!

מובא בספרים שבסיפור הזה מונח מסר נפלא: מי ראוי להיות מלך על עם ישראל, זהו דוקא אחד שמחפש את "האובדים", אם איכפת לו כל כך מהאתונות שנאבדו לאביו והוא מחפש אותם במשך שלשה ימים [הרי הוא זה שאפשר לסמוך עליו שינהיג את עם ישראל כדבעי, הוא לא יוותר בקלות על "האובדים בארץ אשור", ולכן דוקא כאשר באים למנות את המלך הראשון, הקב"ה יצר את הסיפור בצורה מפותלת כזאת כדי לקבוע את הכללים לכל מנהיגי ישראל בכל הדורות שעליהם לדעת מה מצפים מהם במנהיגותם.

אנו מוצאים סיפור דומה בקשר למשה רבינו. מובא במדרש (שמו"ר פ"ב, ב), מה גרם להקב"ה לבחור את משה כמנהיג לעם ישראל, המדרש מספר שמשה היה רועה את צאן יתרו, פעם אחת ברח גדי אחד מן העדר ומשה רדף אחרי הגדי והבחין שהגדי היה צמא ורץ לשתות מים. רחמנותו של משה על הגדי היתה כה גדולה עד שאחרי שהגדי הרווה את צמאונו הגדול, הוא הרים אותו והרכיב אותו על כתפו. הקב"ה אמר אם הרועה הזה כל כך מרחם על הגדי [הרי הוא מתאים להיות רועה ישראל.

לדאוג דווקא לבודד

הרבי שואל בשיחה, לכאורה מה כל כך מיוחד בזה שהוא ריחם על הגדי, הרבה אנשים כאן אצלנו גם היו נוהגים באותה מידה וסוחבים את הגדי הקטן על הכתפיים מתוך רחמים, ומהו אפוא החידוש בזה (שיחת פ' שלח תשמ"ו כרך ג' עמ' 648).

ויתרה מזו: לכאורה משה רבינו היה אחראי על כל העדר, הוא היה רועה לבדו ולא היה עוד מישהו שיעזור לו עם הצאן, ואם-כן, היתכן שהוא עזב את כל העדר ורץ אחרי גדי אחד?! לכאורה זה חוסר אחריות משווע! הרי יתכן שבאותם רגעים שהוא רץ אחרי הגדי הבודד [?] יברחו עשרה כבשים מהעדר! ונניח שזה באמת היה קורה, איך אתם חושבים שהבוס שלו, יתרו, היה מגיב על כזה סיפור? הוא בודאי היה אומר למשה שזהו מעשה לא אחראי בעליל, שהרי מוטב לוותר על הגדי הקטן ובלבד שלא לעזוב את כל העדר!

אולם משה רבינו ידע שמכיון שכל העדר נמצא ביחד במקום אחד [?] הם בודאי יחזיקו מעמד אבל הגדי הקטן שנמצא לבד עלול להאבד, ולכן הדבר הנכון ביותר לעשות הוא, לרוץ אחרי הגדי הקטן ולהציל אותו! (התוועדות יום ב' דחה"ש תשמ"ג, כרך ג' עמ' 156).

כאן מונח היסוד לכל השיטה של הרבי לשלוח שלוחים דוקא לערים הקטנות ולמקומות רחוקים ונידחים שבקושי יש בהם אי אלו יהודים. שכן דוקא יהודים אלו עומדים בפני סכנת טמיעה רוחנית, דוקא הם יכולים להתבולל בקלות. בניו יורק יהודי ישאר יהודי, אולי הוא ילך ביום הכיפורים לבר במקום ללכת לבית הכנסת אבל הוא יעשה זאת עם החברים היהודיים שלו, אולם היהודי באלסקה [?] אם שליח חב"ד לא יבוא לשם [?] עשוי לשכוח בכלל שהוא יהודי.

ולכן אצל הרבי היו מאוד חביבים השלוחים שנסעו למקומות מרוחקים, וכמו שהרבי התבטא פעם: "וואס ווייטער איז מען נענטער" (ש"פ קדושים תשמ"ו [?] כרך ג' ע' 261)